

unesco

Svenska Uneskorådet

2024-02-28

Svenska Uneskorådets verksamhetsberättelse 2023

Innehållsförteckning

Inledning	3
Svenska Unescorådets verksamhet under 2023	4
Övergripande	4
Utbildning	6
1. Mål 4 i Agenda 2030 och Utbildning för hållbar utveckling	6
2. Livslångt lärande.....	6
3. Den globala utbildningskrisen	7
4. Implementering av Unescos normativa instrument	7
Vetenskap	7
1. Implementering av Unescos normativa instrument i Sverige	8
2. Stöd till Unescokoncept i Sverige	8
3. Ökad jämställdhet inom akademien	9
Kultur	9
1. Satsning på kunskap om världsarv och kulturarv	9
2. Unescos konvention från 2003 om immateriellt kulturarv	9
3. Illegal handel med kulturföremål	10
Kommunikation	10
1. Tryckfrihetsförordningen	10
2. Hot mot journalister och MIK	11
Råd och underlag till regeringen	11
Information om Unesco.....	13
Seminarier, utskick och föreläsningar	14
Svenska Unescorådet i media	16
Handläggning och samordning av Unesco-ärenden	17
Exempel på handläggning av Unescoärenden under 2023	18
Immateriellt kulturarv.....	18
Kreativa städer.....	18
Världsminnen	18
Svenska Unescoprofessurnätverket.....	18
Svenskt landinitiativ ESD-2030	19
Förlängning av Unesco-ackreditering LUCS	19
Expertmöte inom immateriellt kulturarv i Stockholm	19
Företräda Sverige i Unesco	19
Andra exempel på när Unescorådet företrätt Sverige i Unesco:	20
Samverka inom och utom Sverige	20
Samverkan inom kultur och kommunikation	22

Samverkan inom utbildning.....	23
Samverkan inom vetenskap.....	24
Miljö och klimat.....	24
Ekonomisk redovisning.....	25
Svenska Unescorådet under 2023.....	26
Unescorådets verksamhet.....	26

Inledning

Svenska Unescorådets uppdrag framgår av kommittédirektiv till Svenska Unescorådet (dir. 2013:123) och ett årligt regleringsbrev som regeringen beslutar om. Rådet består av 10 ledamöter som utses för fyra år i taget. Ledamöterna är verksamma inom Unescos ansvarsområden – utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation. Svenska Unescorådet har som stöd och för genomförande ett kansli bestående av sex tjänster. Unescorådet ska senast den 31 mars 2024 till regeringen (Utbildningsdepartementet) lämna en redogörelse för hur verksamheten har bedrivits under 2023.

Unesco har under 2023 fortsatt vara en viktig arena för internationellt samarbete, kontaktbyggande och genomförande av svenska utbildnings-, kultur- och utrikespolitiska prioriteringar. Unescorådet har under året etablerat nya och fördjupat existerande samarbeten i Sverige med ett stort antal myndigheter, experter och civilsamhällesorganisationer med Unescokopplingar. Unescorådet samarbetar väl med svenska delegationen till Unesco i Paris, har haft bra dialoger med Unescosekretariatet samt ett nära och aktivt samarbete med övriga nordiska nationalkommissioner såväl som ett antal övriga nationalkommissioner.

Svenska Unescorådet har enligt regleringsbrev betalat in Sveriges medlemsavgift till Unesco (USD 1 593 666 och EUR 1 228 126), samt Sveriges bidrag till fonden för immateriella kulturarv (USD 30 083), världsarvsfonden (USD 60 198) och fonden för kulturell mångfald (IFCD) (USD 32 209).

Sverige har även genom Unescorådet bidragit extrabudgetärt till Unescos arbete med Haagkonventionen från 1954 (500 000 SEK).

Sverige har under 2023 fortsatt att vara en av Unescos största givare av frivilliga bidrag, genom det fyraåriga stöd på totalt 484 miljoner svenska kronor (motsvarande 47,6 miljoner USD), som administreras av Sida, och som förnyades 2022. Av dessa går 360 miljoner svenska kronor till ett flexibelt stöd till utbildningssektorn, något som är unikt och mycket uppskattat av Unesco. Flexibiliteten och långsiktigheten i stödet tas ofta upp som gott exempel i olika

sammanhang och ger Sverige en viktig och tydlig roll i Unesco. 124 MSEK går till projekt inom yttrandefrihet, kommunikation och kultur och möjliggör bland annat satsningar på medieprojekt inom programmet IPDC samt arbete för konstnärlig frihet inom arbetet med Unescos konvention om tryggheten av en mångfald av kulturyttringar.

Svenska Unescorådets verksamhet under 2023

Svenska Unescorådet är enligt sitt uppdrag Sveriges nationalkommission till Unesco. Unescorådet ska bidra till att genomföra Sveriges strategi för samarbete med Unesco (2022-2025), som fastställs av regeringen. Därtill följs strategin för Svenska Unescorådets verksamhet i Sverige (2023-2026), som Svenska Unescorådet beslutar om.

Uppdraget har fullföljts genom ett stort antal insatser och aktiviteter inom områdena utbildning, vetenskap, kultur och kommunikation, vilket redovisas nedan.

Några av de centrala teman som präglade året är en allt bredare och djupare samverkan med nationella och nordiska aktörer, internationell utblick genom deltagande i internationella möten och processer, ungdomars involvering samt utvecklande av interna processer.

Övergripande

Unescorådet har förberett och i många fall samordnat svenskt agerande och deltagande vid FN- och Unescoarrangerade konferenser/möten kring exempelvis normativa instrument. I flera fall har processerna även använts som tillfällen för att informera om Unescos arbete till intressenter i Sverige.

Arbetet 2023 påverkades av Rysslands invasion av Ukraina i februari 2022 och även av kriget i Gaza hösten 2023. Hösten dominerades av förberedelser inför och deltagande i Unescos 42:a generalkonferens, som ägde rum i Paris 7-22 november.

Under 2023 har Unescorådet tillsammans med delegationen i Paris tagit fram ett nytt arbetssätt för arbetet med Unescos styrningsfrågor. Syftet är att tydliggöra Sveriges hållning i frågor kring Unescos arbetssätt, budget och förvaltning. Det nya arbetssättet har skapat en bättre översikt av Unescos processer och bättre förutsättningar för att kunna följa upp Unescos strategiska plan och åtföljande resultatramverk, bland annat gällande resultatbaserad styrning.

Under 2023 har kansliet och Parisdelegationen i styrelsesammanhang fört fram budskap i enlighet med Unescostrategin gällande vikten av flexibelt stöd till Unesco, något som gör att organisationen kan prioritera utifrån den långsiktiga

strategin och ställa om vid behov. Sveriges och Norges utbildningsstöd är i dagsläget de enda exemplen inom Unesco på ett sådant stöd. Andra frågor inom styrning som kansliet och Parisdelegationen har fört fram till Unesco, i enlighet med Unescostrategin, har rört behovet av ökat samarbete mellan Unescos olika sektorer, integrering av jämställdhet samt att synliggöra och implementera arbetsätt som visat sig framgångsrika och kostnadseffektiva, till exempel i organisationens externa kommunikation.

Under 2023 har det nordiska samarbetet fördjupats ytterligare. Ett nordiskt nätverksmöte för nationalkommissioner ägde rum i Sønderborg i Danmark, 5-8 september. Utöver de nordiska nationalkommissionerna deltog samtliga nordiska Unesco-ambassadörer samt företrädare för de nordiska delegationerna i Paris. Island som styrelsemedlem samlar regelbundet de nordiska länderna inför styrelsemöten. Även i andra kommittéer och styrelser har nordisk samordning skett. 2023 ansvarade Sverige för samordningen i kommunikations- och informationssektorn samt gällande arbetet i 2003 års konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet, där Sverige innehar kommittéplats. Ett starkt nordiskt samarbete gör det lättare för oss att föra fram våra budskap och vi kan vara på fler platser samtidigt i och med samordning, bland annat gällande kandidaturer till Unescos olika kommittéer och styrelser. Vid den nordiska mottagningen i samband med generalkonferensen 2023 kunde ett starkt nordiskt lag visas upp med kandidaturer till flera viktiga platser och stark samhörighet.

Unescorådet har fortsatt haft fokus på inkludering av unga och ungdomsorganisationer i verksamheten, såväl nationellt som internationellt. Även i nordisk krets finns samordning och samarbete mellan ungdomsdelegaterna.

Unescorådet har under 2023 tagit ytterligare steg i arbetet med att utveckla rollen som samordnare och sammanförare av olika typer av processer och aktörer inom Unescoarbetet i Sverige. Unescorådet har kunnat erbjuda plattformar för samtal och erfarenhetsutbyte samt breddat kontaktnätet bland aktörer inom Unescos arbetsområden. Ett exempel på detta är projektet Demokratins Röstbärare där företrädare för journalister, kulturskapare och forskare sammanförts för att skapa möjligheter till utbyte av erfarenheter grupperna emellan. Unescorådets initierande av denna process och möjliggörandet av den har resulterat i att grupperna planerar att ta arbetet vidare självständigt från Unescorådet.

Året har även inneburit förberedelser och samordning kring en nationell konferens för dem som är kopplade till Unescos program, koncept och konventioner i Sverige. En referensgrupp bestående av representanter från olika konventioner, koncept och Unescoprofessurer har mötts regelbundet för att samråda kring innehåll och upplägg för konferensen som äger rum i mars 2024.

Utbildning

Utbildning är ett prioriterat område i Sveriges strategi för samarbete med Unesco och i strategin för Svenska Unescorådets verksamhet i Sverige. I strategin för arbetet i Sverige lyfts bland annat livslångt lärande och utbildningens roll för hållbar utveckling fram. Inom utbildningsområdet har arbetet under 2023 huvudsakligen kretsat kring följande tematiska områden: 1) Mål 4 i Agenda 2030 och Utbildning för hållbar utveckling, 2) livslångt lärande, 3) uppföljning av den globala utbildningskrisen och 4) implementering av Unescos normativa instrument. De fyra områdena överlappar varandra till stor del.

1. Mål 4 i Agenda 2030 och Utbildning för hållbar utveckling

Under de två första kvartalen av 2023 tog Unescorådet ett stort ansvar i revideringsarbetet av 1974 års rekommendation om utbildning för internationell förståelse, bland annat genom att ta fram svenska ståndpunkter till Utbildningsdepartementet inför de mellanstatliga förhandlingsmötena sommaren 2023. Unescorådet hade vidare en central roll i det multilaterala samarbetet som krävdes för att nå konsensus. Dialog har även förts med Unesco, där Sverige verkat som ett konstruktivt stöd.

En annan process som präglade första halvan av 2023 handlade om att stötta Skolverket med att ta fram en projektplan och ansökan om ett svenskt landinitiativ inom Unescos ESD för 2030, Education for Sustainable Development 2030.

På initiativ från Svenska Unescorådet samarrangerade Sverige och Unesco i februari ett lanseringsevent av CSE, Comprehensive Sexuality Education, som ny indikator för uppföljnings- och rapporteringsarbetet om medlemsstaternas arbete inom utbildningsområdet. Syftet med seminariet var att öka förståelsen och acceptansen för betydelsen av CSE och visa hur de nya landprofilerna kan bidra till att nå mål 4.7.¹ i Agenda 2030. Unescorådet deltog i planering och samordning tillsammans med delegationen i Paris. Unescorådet koordinerade även granskningsarbetet med den svenska landprofilen inom CSE som Unesco publicerade under 2023.

2. Livslångt lärande

Svenska Unescorådet koordinerade svenskt deltagande i de regionala uppföljningsmötena av CONFINTEA VII, som ägde rum i oktober. I fokus stod vuxenutbildning och vuxnas lärande. Unescorådet medverkade även i ett panelsamtal på Nationellt Högskolesymposium, arrangerat av Sveriges Universitetslärarförbund SULF. Temat var *Demokrati och akademisk frihet*. Under

¹ Indikator för Delmål 4.7.1 är *Till vilken grad utbildning för globalt medborgarskap och hållbar utveckling ingår på alla nivåer i utbildningspolitik, läroplaner, lärarutbildning och elevbedömning*. [Mål 4 – God utbildning \(scb.se\)](#)

samtalet lyftes bland annat akademikers, journalisters och kulturskapares liknande roll i det demokratiska samtalet.

3. Den globala utbildningskrisen

Under 2023 arrangerade Unescorådet tillsammans med Sida två nationella seminarier som tog sin utgångspunkt i FN:s toppmöte om utbildning 2022, Transforming Education Summit (TES). Syftet med mötena var att tillsammans med svenska aktörer rikta fokus på den globala utbildningskrisen och bidra till ökad kännedom om pågående nationellt arbete. Vid mötena medverkade representanter från ett 20-tal aktörer från både offentlig förvaltning och civilsamhälle. Under året bistod Unescorådet även Utbildningsdepartementet med underlag kring den globala utbildningskrisen, både i samband med dialoger kring det svenska biståndets inriktning och inför ett bilateralt möte mellan Stefania Giannini, chef för Unescos utbildningssektor, och statssekreterare Erik Scheller. Mötet resulterade i en önskan om fortsatt dialog, vilket skedde under generalkonferensen i Paris i november.

4. Implementering av Unescos normativa instrument

I juni 2023 deltog Unescorådet tillsammans med Utbildningsdepartementet och Universitets- och högskolerådet, UHR vid det första statspartsmötet för konventionen om erkännande av högre utbildningskvalifikationer, som Sverige ratificerade 2022. Unescorådet deltog även i den informella arbetsgrupp för ratificerande medlemsstater som förberett mötet, där Sverige bland annat verkade för att studentorganisationer ska kunna delta som observatörer vid statspartsmöten. Under hösten har Unescorådet följt arbetet med att fastställa en arbetsplan, samt stöttat de svenska representanterna från UHR som representerat Sverige i det arbetet.

Vetenskap

Flera frågor inom vetenskap, såsom arbetet med biosfärområdena, AI, och öppen vetenskap är prioriterade frågor i båda de strategier som styr Unescorådets verksamhet. Inom vetenskapsområdet har Unescorådet arbetat både normativt och operativt genom att samarrangera konferenser, sprida Unescos rekommendationer och delta i möten och planering av arbetet framåt inom Unescos program i Sverige. Arbetet har huvudsakligen kretsat kring följande tematiska områden: 1) implementering av Unescos normativa instrument, 2) stöd till Unescokoncept 3) ökad jämställdhet inom akademien. Arbetet har givit Unescorådet en breddad kunskap och större synlighet inom det vetenskapliga området.

1. Implementering av Unescos normativa instrument i Sverige

Under 2023 har Unescorådet fortsatt att sprida information om rekommendationen för öppen vetenskap som antogs av generalkonferensen 2021. I maj arrangerade Unescorådet en internationell konferens om öppen vetenskap inom ramen för Sveriges EU-ordförandeskap i samverkan med Vetenskap och Allmänhet, Naturhistoriska Riksmuseet, Kungliga biblioteket, Vetenskapsrådet, Sveriges Unga Akademi, Stockholms universitet, SUHF, samt Östersjöcentrum. Ett annat exempel är Unescorådets medverkan på årets Wikipediadag i april.

Unescorådet har även ökat kännedomen om Unescos rekommendation om etik och AI, som också antogs vid generalkonferensen 2021, i olika sammanhang, samt arbetat för att etablera kontakt med svenska nyckelaktörer inom AI-området. Bland annat deltog Unescorådet i konferensen Sustainable AI and AI for Sustainability i Göteborg den 2–3 maj, som Sverige stod som värd för inom ramen för EU-ordförandeskapet. Unescorådet har också faciliterat kontaktskapande mellan svenska aktörer och Unescos sekretariat inom utbildningsområdet rörande AI-frågor. Utöver detta har Unescorådet beslutat att inriktningen för det Svenska Unescopriset 2024 är etik och AI under Unescos mandatområde vetenskap/innovation, och således ska gå till en aktör som arbetar med etiska principer inom AI.

2. Stöd till Unescokoncept i Sverige

Samarbetet med det nationella Biosfärprogrammet och Sveriges biosfärområden har fortgått under året, bland annat genom deltagande vid den svenska programkommitténs möten. Unescorådet deltog vid Konferensen för Biosfärkommuner i Kristianstad Vattenrike i september och under hösten har Unescorådet följt arbetet i kommittén med kandidatområdet Storkrikets ansökan till Unesco, där ett remissyttrande tagits fram.

Unescorådet bistod inför årsmötet i den globala styrelsen för Biosfärprogrammet (MAB-ICC) i framtagandet av en beskrivning av den svenska konferensen för biosfärområden och akademi, i syfte att sprida detta som en ”best practice” bland medlemsstaterna. Unescorådet föreslog också en stärkt koppling till Agenda 2030 i den beskrivning av utfört arbete som ska ingå i halvtidsuppföljningen som biosfärområden föreslås göra till kommittén (vart 5:e år).

I samband med Unescos generalkonferens i november arrangerade Unescorådet ett särskilt möte med MAB-sekretariatet för att introducera nyutnämnda Unescoprofessor Camilla Sandström och diskutera arbetet framåt.

Under året har Unescorådet deltagit i geoparkernas programkommitté (IGGP), samt deltagit i det nationella geoparksmötet i Skövde i april. Unescorådet har följt

arbetet med att skapa en kommunikationsstrategi och en kommunikationsplan för Geoparksprogrammet, liksom processen för att utvärdera Siljan Geopark.

3. Ökad jämställdhet inom akademien

Frågan om ökad jämställdhet inom akademien har bedrivits bland annat inom For Women in Science-samarbetet, som förlängts ytterligare en avtalsperiod. I år delades priset ut till Audrey Campeau från SLU, som forskar på hur klimatet påverkas när permafrosten smälter och Kathlén Kohn från KTH, som inom AI-området forskar på algebraiska metoder inom datorseende.

Kultur

Arbetet med skydd, användning och utveckling av kulturarv och konstnärlig frihet är prioriterade frågor för Unescorådets arbete i Sverige såväl som i strategin för samarbete med Unesco. Arbetet har under 2023 huvudsakligen kretsat kring följande tematiska områden: 1) Satsning på kunskap om världsarv och kulturarv, 2) Unescos konvention från 2003 om immateriellt kulturarv, 3) Illegal handel med kulturföremål.

1. Satsning på kunskap om världsarv och kulturarv

Unescorådet har under året noterat ett stort intresse från media och allmänhet för frågor som rör kulturarv och inte minst kulturarvsförstörelse. Under året har krig och naturkatastrofer satt ljuset på kulturarvet inte minst i Ukraina, Marocko och Turkiet. Ett prioriterat område för Unescorådet under året har varit att öka kännedomen hos beslutsfattare om Unesco och Sveriges åtaganden i enlighet med världsarvskonventionen och andra normativa instrument inom kulturområdet. Detta har bland annat inneburit deltagande vid ett seminarium i riksdagen arrangerat av föreningen Världsarv i Sverige, liksom deltagande i media, på konferenser och i olika arrangemang. Svenska Unescorådet genomförde även en föredragning för Riksdagens kulturutskott om Unescos arbete inom kulturområdet. Vår bedömning är att ett flertal riksdagsledamöter har fått ökad kunskap om hur förvaltningen av Sveriges världsarv går till och detta har bland annat lett till interpellationer till kulturministern.

2. Unescos konvention från 2003 om immateriellt kulturarv

Tyngdpunkten i arbetet 2023 har fortsatt varit att driva svenska och nordiska prioriteringar i de kommittéer och möten som är knutna till Unescos kulturkonventioner, såsom att beslut ska baseras på experters bedömningar, att civilsamhället ska inkluderas och att mångfald ska prioriteras.

Särskild vikt har lagts på konventionen för det immateriella kulturarvet, där Sverige sitter i kommittén. Unescorådet har prioriterat arbetet med de frågorna tillsammans med Institutet för Språk och Folkminnen (Isof), delegationen i Paris och Kulturdepartementet. Unescorådet har varit samordnande för en reflektionsprocess inom Unesco för att höja statusen på registret för goda metoder samt för att öka civilsamhällets möjligheter att delta i arbetet med konventionen. T.ex. anordnades ett expertmöte i Stockholm av Unesco, Unescorådet, Kulturdepartementet och Institutet för språk och folkminnen. Sverige innehade, genom Isof, ordförandeskapet i det mellanstatliga möte som tog vidare reflektionsprocessen kring konventionens artikel 18, och möjligheter för civilsamhället att bättre medverka i arbetet med konventionen. Svenska Unescorådet ingick i delegationen och samordnade ordförandeskapet. Under 2023 togs även Nyckelharpans nätverk upp på Unescos register för goda metoder.

3. Illegal handel med kulturföremål

I maj deltog Svenska Unescorådet på ett möte om illegal handel med kulturföremål som Polismyndigheten anordnade under det svenska ordförandeskapet i EU – Cultnet. Generalsekreterare Anna-Karin Johansson informerade om Unescos arbete med 1970-konventionen om illegal handel med kulturregdom och modererade en workshop om Ukraina. Unescorådet deltog även i koordineringen av 1970-konventionens statspartsmöte. Unescorådet har tillsammans med Riksantikvarieämbetet under året anordnat ett samverkansmöte om illegal handel med kulturföremål där relevanta myndigheter i Sverige bjöds in för att samtala om arbetet på svensk nivå. Under Bokmässan 2023 deltog och samarrangerade Unescorådet i Världskulturmuseernas samtal på temat illegal handel av nedtecknat kulturarv.

Kommunikation

Yttrandefrihet är ett av de utpekade fokusområdena i Sveriges strategi för samarbete med Unesco. Även i strategin för verksamheten i Sverige är förmågan att tolka samtiden och stöd till demokratins röstbärare viktiga områden. Sverige har varit koordinerande i nordisk krets inom Unesco för kommunikations- och informationssektorn. Svenska Unescorådet och Sveriges delegation vid Unesco har t.ex. anordnat möten inför generalkonferensen för kommunikations- och informationskommissionen, både fysiskt och digitalt. Arbetet under 2023 har huvudsakligen kretsats kring följande tematiska områden: 1) Tryckfrihetsförordningen och 2) Hot mot journalister och MIK.

1. Tryckfrihetsförordningen

Det nationella arbetet med världsminnesprogrammet intensifierades under 2022, med ny kommitté och nya riktlinjer. Sveriges tryckfrihetsförordning från 1766

utsågs till världsminne av Unesco under 2023. Detta uppmärksammades stort i alla mediaslag och ett flertal samtal och evenemang där Svenska Unescorådet medverkat eller stått som värd, har arrangerats för att uppmärksamma tryckfrihetsförordningen: ett panelsamtal under Bokmässan, ett event på Riksarkivet i Göteborg och en högtidlig överlämning av världsminnescertifikaten från Unesco på Kungliga biblioteket. Vid det sistnämnda tillfället höll utbildningsminister Mats Persson ett anförande om utnämningens betydelse för Sverige. Sveriges ambassadör till Unesco, Helena Sångeland, överlämnade världsminnescertifikaten till riksarkivarie Karin Åström Iko och riksbibliotekarie Karin Grönvall.

2. Hot mot journalister och MIK

Svenska Unescorådet delar regelbundet Unescos pressmeddelanden om mördade journalister till Regeringskansliet och de ambassader i landet där journalisten i fråga blivit mördad. Pressmeddelandena inkluderar en uppmaning från generaldirektören om att utreda morderna. Information har även spridits om internationella dagar på yttrandefrihetsområdet till Regeringskansliet och i sociala kanaler.

Nationellt har Unescorådet planerat och genomfört ett firande av pressfrihetsdagens 30-årsjubileum tillsammans med bland annat medieinstitutet Fojo och Reportrar utan gränser. Unescorådet deltog bl.a. i en panel om hat och hot mot journalister.

Internationellt har arbetet bedrivits genom Unescorådets deltagande i och stöd till Unescos medieutvecklingsprogram (IPDC) där byråmöte ägde rum i juni 2023. Under 2023 har IPDC beviljat stöd till fem projekt med öronmärkt stöd (160 549 USD) och till 38 projekt med icke-öronmärkt stöd (1 474 879 USD), varav två av dessa projekt implementeras i Ukraina. Genom Sveriges engagemang i IPDC och ambassadör Brandts ordförandeskap kunde mötet genomföras effektivt och stöd kunde ges till projekt med hög kvalitet.

Inom ramen för arbetet med medie- och informationskunnighet (MIK) blev Unescorådet medlem i det nationella MIK-nätverket i slutet av 2022 och har under 2023 deltagit i fyra möten i nätverket. Varje nätverksträff har olika teman, t.ex. hade 2023 en nätverksträff temat MIK-frågorna som en del av totalförsvaret.

Råd och underlag till regeringen

Svenska Unescorådet ska enligt direktivet ”bistå regeringen med råd, underlag, förslag och yttranden i frågor som rör Unescos verksamhet och Sveriges deltagande i denna verksamhet”.

Svenska Unescorådet har under året bidragit med underlag och information till regeringen inom en rad olika områden och i olika funktioner. Unescorådet agerar regelbundet i en rådgivande funktion till regeringen gällande enskilda sakfrågor, övergripande internationella frågor och kring mötesformer med mera. Under 2023 har Unescorådet framfört allt tagit fram omfattande underlag till Utbildningsdepartementet inför Unescos generalkonferens i november såsom underlag till instruktion samt förslag till svensk delegation och det nationella anförandet under General Policy Debate. Därutöver har Svenska Unescorådet även bidragit med underlag till den extra generalkonferens som ägde rum i juni med anledning av USA:s återinträde i organisationen. Under året har Unescorådet samordnat Sveriges deltagande i de kommittéer och styrelser inom Unesco som Sverige är medlem i, framfört allt medieutvecklingsprogrammet IPDC, kommittén för 2003-konventionen om det immateriella kulturarvet och styrelsen i havsforskningsorganet IOC.

Unescorådet har även bidragit till förberedelser för kommitté- och statspartsmöten för 1970-konventionen om illegal handel med kulturegendom, världsarvskonventionen, Haagkonventionen (1954) om skydd för kulturegendom i väpnad konflikt och dess tilläggsprotokoll samt konventionen om tryggheten av en mångfald av kulturyttringar (2005). Efter att arbetet i Världsarvskommittén återupptagits (efter paus under 2022 på grund av det ryska ordförandeskapet) kunde kommittémöte hållas i Saudiarabien i september. Ett av de ärenden som behandlades var ett förslag om att en så kallad *Reactive Monitoring Mission* gällande världsarvet Laponia skulle inledas, med anledning av att beslut fattats av svenska regeringen om bearbetningskoncession för gruvbrytning i Kallak. Svenska Unescorådet bistod med råd i ärendet, och Sverige valde att välkomna ett sådant besök.

Unescorådet har bistått Utbildningsdepartementet i att ta fram ett stödjobrev till norrmannen Vidar Helgessen som kandiderade till chef för havsorganet IOC. Helgessen utsågs senare under året och tillträder i mars 2024.

Unescorådet ansvarade även för underlaget till revideringen av 1974 års rekommendation om utbildning för internationell förståelse. Arbetet under 2023 var en fortsättning på den interna process som initierades föregående år med två breda nationella remissrundor. Under våren 2023 handlade arbetet om att ge inspel på ett utkast som skulle diskuteras vid de mellanstatliga mötena. En analys gjordes av hur svenska kommentarer omhändertagits av Unescosekretariatet. Unescorådet intog också en aktiv roll i det internationella förhandlingsarbetet gentemot Unesco, i nordisk krets, men också i EU-kretsen och blandlikasinnade länder.

Unescorådet har samordnat processen med Unescos nya riktlinjer för digitala plattformar med anledning av den konferens om internet som Unesco anordnade i februari 2023 och de riktlinjer för reglering av digitala plattformar som Unesco arbetat fram. Unescorådet och Sveriges delegation vid Unesco har uppmanat Regeringskansliet att komma med synpunkter på riktlinjerna under konsultationsprocessen och informerat de kollegor som arbetar med Global Digital Compact på Regeringskansliet och i New York om Unescos arbete.

Unescorådet bidrog även till Unescos kampanj för att uppmärksamma de nordiska ländernas bidrag till Unesco under det årliga utvärderingsmötet i Paris. Unescorådet samordnade arbetet med ett videomeddelande från statssekreterare Erik Scheller om hur Sveriges ekonomiska stöd bidrar till bland annat yttrandefrihet, konstnärlig frihet och den multilaterala dialogen. Materialet spreds på Unescos sociala medier och webbsida. En infografik om det nordiska stödet togs fram och förevisades fysiskt på flera håll i Unescos lokaler samt online. Insatsens räckvidd uppgick till 400 000 på sociala media och planeras att upprepas kommande år.

Unescorådet bidrog även med underlag gällande den globala utbildningskrisen, bland annat till det möte som ägde rum mellan Ss Erik Scheller och Unescos biträdande generaldirektör Stefania Giannini i september 2023, samt med talunderlag till det nationella anförandet som hölls av statssekreterare Scheller under Unescos generalkonferens i november 2023.

2023 var Unescorådet remissinstans för forskningspropositionen. Unescorådets svar fokuserade på att framföra vikten av en stärkt samverkan för hållbar utveckling för att möta vår tids stora utmaningar och de etiska överväganden de medför, en öppen vetenskap för stärkt excellens, genomslag och förtroende för forskningen, ett ökat internationellt samarbete, särskilt med länder med svaga forsknings- och utbildningssystem, och en forskningspolitik för stärkt jämställdhet, akademisk frihet och en livskraftig demokrati.

Information om Unesco

Svenska Unescorådet ska enligt direktivet ”informera, sprida kännedom om och skapa intresse i Sverige för Unescos verksamhet”. Unescorådet har under året bedrivit ett aktivt kommunikationsarbete bland annat genom seminarier, föreläsningar, inlägg på hemsida, i sociala medier, nyhetsbrev och medverkan i media.

Arbetet med Unescos nya logotyp och de förändringar som det innebär för såväl Unescorådet som de olika Unescokoncepten i Sverige har fortskridit. Genom informationsinsatser och direkt kontakt har den nya logotypen implementerats i

samtliga verksamheter liksom på Unescorådets hemsida. Under 2023 har ett arbete gjorts för att öka hemsidans tillgänglighet. Med start 2024 ansluts hemsidan därför till Regeringskansliets upphandlade tjänst ReadSpeaker, text till tal.

Unescorådets hemsida uppdateras kontinuerligt med ny information om förändringar vad gäller till exempel utnämningar av Unescoprofessorer, nya strategidokument, rapporter från Unesco och viktiga nationella och internationella nyheter nationellt. 2023 har Unescorådet publicerat 42 artiklar på hemsidan. För Women In Science-priset, Svenska Unescopriset, pressfrihet, USA:s återinträde i Unesco, insatser i Ukraina, nomineringar till Unescos program och information om rapporter och arbetet vid generalkonferensen har varit några teman.

Nyhetsbrev skickas ut kvartalsvis och har bland annat informerat om Unescos insatser med anledning av kriget i Ukraina, konferensen Öppen vetenskap i Stockholm, det nya världsminnets Tryckfrihetsförordningen från 1766, årets Global Education Monitoring-rapport, Unescos rekommendation om etik och AI, information från Unescos generalkonferens liksom Sveriges bistånd till Ukrainas krisfond med fokus på utbildning.

Unescorådet har under året fortsatt använda Twitter som kanal till intressenter. Plattformens utveckling till X och de förändringar som genomförts har följts noggrant. Unescorådet har valt att inte betala för att finnas på plattformen och noterar att antalet följare inte ökat nämnvärt. Under året har arbetet med att utveckla närvaron på LinkedIn tagits vidare. Unescorådet ligger på åttonde plats i följartillväxt jämfört med liknande konton och har mer än dubblat antalet följare under 2023.

På Unescorådets sociala medie-plattformar spreds bland annat information om rapporter från Unesco, seminarier, konferenser, initiativ inom koncepten och konventionerna, priser, tjänsteutlysningar och internationella dagar och deras relevans i Sverige liksom pressmeddelanden från Unescorådet och Unesco.

Seminarier, utskick och föreläsningar

Under 2023 har Unescorådet fortsatt arbeta med synligheten för Unesco, rådet och prioriterade frågor genom att både anordna och delta i ett stort antal seminarier och konferenser. Efterfrågan på medverkan av Unescorådet är fortsatt hög. Några exempel på detta arbete följer här:

Som främsta insats under året valde Unescorådet att delta på Bokmässan, både som arrangör av panelsamtal och deltagare i andra aktörers samtal. Bokmässans yttrandefrihetsscen valdes som arena för prisutdelningen av Svenska Unescopriset

som i år gick till Dawit Isaak-biblioteket för sitt yttrandefrihetsfrämjande arbete. Under Bokmässan diskuterades bland annat det nya världsminnets Tryckfrihetsförordningen 1766, hotad kultur och kreativa städers arbete med yttrandefrihet och litteraturstäder i Ukraina.

I övrigt deltog Unescorådet på Folk och Kultur i Eskilstuna i februari, bland annat i ett seminarium om yttrandefrihet i samarbete med litteraturstaden Göteborg samt ett seminarium om kultur i konflikt anordnat av Sveriges Hembygdsförbund. Svenska Unescorådet deltog även på Region Kronobergs ”Kulturmiljödag” för att informera om Unescos arbete med att skydda kulturarv, med fokus på Ukraina, samt vid Sagobygdens årliga berättarfestival i Ljungby. Därutöver det har Unescorådet deltagit i årsmötet för Svenska Hemslojdsföreningarnas Riksförbund för att informera om Unesco och Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet från 2003.

Unescorådet har under året uppmärksammat flera internationella dagar som Unesco ansvarar för. Bland annat anordnades ett event i samband med Pressfrihetsdagens 30-årsjubileum den 3 maj tillsammans med civilsamhällesaktörer som är aktiva inom medieområdet. Andra prioriterade dagar var den internationella dagen för avskaffandet av straffrihet för brott mot journalister, den internationella lärardagen, den internationella dagen mot illegal handel med kulturföremål, och dagen för en mångfald av kulturyttringar.

Svenska Unescorådet deltog i ett panelsamtal på Sveriges universitetslärare och forskares, SULF, årliga Högskolesymposium under temat akademisk frihet i ett skakat Europa samt som inledningstalare och paneldeltagare vid Sveriges Unga Akademis firande av tio år som självständig akademi. Temat var kunskapens och utbildningens roll i försvaret av demokratiska värden och mänskliga rättigheter.

Unescos flaggskeppsrapport *Global Education Monitoring Report 2023: Technology in education – A tool on whose terms?* lanserades under sommaren 2023. Svenska Unescorådet har spridit information om rapporten bland annat genom att bjuda in svenska aktörer till den norska rapportlanseringen, bjudit in Unescos ansvarige för GEM-rapporterna, Manos Antoninis, att presentera rapporten för det nationella utbildningsnätverket, samt medverkat i ett panelsamtal under Unescos generalkonferens om skydd av barns integritet i den digitala omställningen. Unescorådet har därutöver spridit rapporten i nyhetsbrev och sociala media.

I år släppte Unesco även rapporten *Defending Creative Voices*, som syftar till att förbättra skyddet för kulturskapare i kriser och konflikter. Denna rapport har tagits upp i möten med riksdagsledamöter och med samverkansgruppen Demokratins röstbärare, på Unescorådets hemsida, i pressmeddelande samt i sociala medier.

Med anledning av 20-årsjubileet för 2003 års konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet, deltog Unescorådet i ett seminarium i Göteborg anordnat av Isof och Världskulturmuseerna samt ett i Nyköping anordnat av Sörmlands Museer.

Unescorådet har spridit information om Unescos rekommendationer om öppen vetenskap (2021), öppna lärresurser (2019) och Etik och AI (2021) vid olika tillfällen, exempelvis vid möten inom ramen för Sveriges EU-ordförandeskap.

I juni deltog Unescorådet vid uppmärksammandet av Världshavsdagen på Sjöhistoriska museet, utifrån Unescos arbete med havsforskningsdekaden. Unescorådet deltog i ett panelsamtal om framtidens skydd av havet, och lyfte bland annat arbete med havsmedvetenhet samt den roll som världsarven spelar för skydd av den biologiska mångfalden.

Därutöver har ett flertal informationsinsatser gjorts för att sprida kunskap om Unesco till riksdagsledamöter, både genom enskilda samtal och seminarier.

Svenska Unescorådet i media

I början av 2023 skickade Unescorådet ut ett pressmeddelande om det stora antal journalister som dödats under 2022. Detta rönnte uppmärksamhet och togs upp av SVT Rapport, SR P1 Kulturnytt och över 20 tidningar, däribland Aftonbladet, Sydsvenskan och Skånska Dagbladet.

Rysslands krig mot Ukraina har fortsatt aktualisera utmaningarna för kulturarv och världsarv i Ukraina. Unescorådets pressmeddelande om att hamnstaden Odessas historiska centrum utsetts till världsarv rönnte stor uppmärksamhet i media. Unescorådets generalsekreterare intervjuades i P1 Kulturnytt och nyheten togs upp i Ekot, SVT2 Nyheter, SVT Kulturnyheter, Morgon i P4 Stockholm och en mängd tidningar såsom DN, UNT, SvD, GP, Aftonbladet osv.

Unescorådet har mottagit flera förfrågningar om att medverka i media kring kulturarvsförstörelsen i Ukraina, främst från Sveriges Radio Kulturnytt. Därtill har Unescorådets generalsekreterare medverkat i Världskulturmuseernas podd ”Inside the Box” om kulturarv i krigstider och dess vikt i återuppbyggnaden.

Årets största nyhet var beskedet om att Sveriges Tryckfrihetsförordning från 1766 antagits som världsminne av Unesco. Unescorådet samarbetade med Kungliga biblioteket och Riksarkivet för att maximera spridningen av nyheten och erbjuda en så fullständig information som möjligt om det nya världsminnet.

Ansträngningarna resulterade i att Sveriges Radio publicerade 7 inslag om världsminnet och SVT två reportage. Över 50 lokala tidningar i hela landet publicerade nyheten och den togs även upp på nyhetsplats och i reportageform i

stora tidningar som DN, SvD, GP och Aftonbladet. Därutöver publicerades nyheten i över 14 andra nätpublikationer, magasin och bloggar. Nyheten togs även upp i debattartiklar av andra aktörer t.ex. i Journalisten och Västerbotten-Kuriren. Kung Carl XVI Gustaf tog upp Tryckfrihetsförordningens utnämning till världsminne i sitt nationaldagstal i SVT.

Generalkonferensen 2023 genererade likaså intresse. Nyheter som plockades upp var bland annat Unescos resolution för att öka säkerheten för forskare (Aftonbladet och P1 (Kulturnytt, Ekot), samt att Ryssland inte valdes in till Unescos styrelse för första gången någonsin (Kulturnytt, P1, Expressen, GT, Aftonbladet). Utbildningsrådet vid Sveriges delegation i Paris intervjuades i P1.

Andra nyheter som rapporterats i media är utdelningen av For Women In Science-priset, Sveriges och Norges gemensamma nominering av fäbodkulturen till Unesco, Lunds ansökan om att bli en Unesco litteraturstad, Rysslands attacker mot världsarvet Odessa och Unescos GEM-rapport.

Unescorådet medverkade 2023 i kulturarvspodden ”Resten är historia” av Sveriges Hembygdsförbund, där rådets biträdande generalsekreterare talade om kulturarv och hållbarhet och även innehavaren av Unescoprofessuren i kulturarv och framtid delgav sina insikter i ytterligare ett avsnitt. Mot slutet av året uppmärksammades att Nyckelharpanas nätverk tagits med i Unescos register över goda metoder för tryggnad av immateriellt kulturarv. Unescorådet var en av de som skickade ut pressmeddelande om nyheten, som genererade inslag i SR Kulturnytt, SVT Kulturnyheter, P2 och P4, liksom TV4 Nyhetsmorgon och i tidningar såsom DN, UNT, Barometern samt andra lokala tidningar.

Därutöver summerade Unescorådets generalsekreterare kulturarvsåret i slutet av december i ett inslag i P1 Kulturnytt.

Handläggning och samordning av Unesco-ärenden

Svenska Unescorådet ska enligt direktivet ”handlägga och samordna ärenden som Sverige har tagit emot från Unesco eller som rör Unescos verksamhet”.

Unescorådet handlägger varje år ett stort antal inkomna ärenden såsom inbjudningar och förfrågningar av olika slag från Unesco som samordnas med berörda parter inom Regeringskansliet och andra relevanta myndigheter. Unescorådet har en särskild roll gällande vissa nomineringsprocesser till Unescos olika koncept, något som kräver granskning av vissa typer av ansökningar, handläggning av stödbrev samt rådgivning till intressenter. Unescorådet har även samordnat och bidragit med underlag till Sveriges svar på Unescos olika frågeformulär vid flera tillfällen under året. Unescorådet får även varje år flertalet

frågor från allmänheten. Dessa kan röra olika aspekter av Unesco och Unescorådets verksamhet, såsom synpunkter och frågor om enskilda världsarv och frågor om ekonomiskt stöd till projekt. Såsom tidigare år har Unescorådet bistått departementen i handläggning av arbetet med röstning i olika val inom Unesco, i nära samarbete med Unescodelegationen i Paris, Utrikesdepartementet och andra berörda departement och myndigheter. Unescorådet sprider även de tjänster som utlyses inom Unesco, både i de nätverk som rådet hanterar samt i sociala medier.

Exempel på handläggning av Unescoärenden under 2023

Immateriellt kulturarv

Den svenska regeringen beslutade tillsammans med Norges regering att nominera fäbodbruk till Unescos representativa lista över immateriellt kulturarv. Institutet för språk och folkminnen (Isof) har även föreslagit att Sverige och Finland tillsammans ska nominera håvfiskekulturen till Unescos representativa lista. Unescorådet har bidragit med rådgivning i processerna. När Nyckelharpanas nätverk upptogs på Unesco register över goda metoder i december 2023 bistod Unescorådet initiativtagarna Eric Sahlström Institutet med råd kring hur man skulle presentera elementet vid mötet i Botswana.

Kreativa städer

Svenska Unescorådet beslutade under året att stötta Lunds ansökan om att bli Sveriges andra kreativa stad inom litteratur efter Göteborg. Intresseanmälan inkom från Lund till Svenska Unescorådet under 2022. Unescorådet har därefter bistått med synpunkter och stödbrev till Lund inför insändning till Unesco, som dock avslag ansökan under hösten 2023.

Världsminnen

Den svenska kommittén för världsminnesprogrammet föreslog i maj två nomineringar till Unescos lista över Världsminnen – Karl Tiréns jojksamling och Ravensbrückarkivet. Svenska Unescorådet beslutade att nominera båda två till Unesco, som fattar det slutgiltiga beslutet under 2024.

Svenska Unescoprofessurnätverket

Unescorådet koordinerar även kontakten med de Unescoprofessurer som verkar vid svenska universitetet. Två nationella nätverksmöten har hållits. Under året förlängdes två professurer av Unesco. En professur bytte innehavare och en innehavare valde att inte förlänga sin professur. Unescorådet har därutöver stöttat en ansökan om förlängning med ett stödbrev. Vid årsskiftet 2023/2024 fanns åtta svenska Unescoprofessurer.

Svenskt landinitiativ ESD-2030

I implementeringsarbetet av Unescos arbete med utbildning för hållbar utveckling uppmuntras medlemsstaterna att utforma landinitiativ. Baserat på Unescorådets mandat har Unescorådet aktivt stöttat Skolverket i att ta fram en ansökan om ett svenskt landinitiativ med Skolverket som fokuspunkt.

Förlängning av Unesco-ackreditering LUCS

LUCS, Föreningen för lokal Unesco-samverkan Sverige, är Sveriges enda förening med Unesco-ackreditering, som regleras genom en överenskommelse mellan LUCS och Svenska Unescorådet. Vid rådsmötet i september tog beslut om att förlänga överenskommelsen med LUCS till och med 5 mars 2025.

Expertmöte inom immateriellt kulturarv i Stockholm

I april anordnade Unescorådet, Kulturdepartementet och Institutet för språk och folkminnen ett så kallat Unesco kategori 6-möte i Stockholm. Mötet syftade till att ta fram rekommendationer om hur 2003 års konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet kan utvecklas för att trygga, synliggöra och föra vidare traditioner, seder och bruk.

Företräda Sverige i Unesco

Svenska Unescorådet ska enligt direktivet ”i förekommande fall, enligt instruktion och i samråd med Regeringskansliet, företräda Sverige i Unesco och dess underliggande arbetsgrupper, nätverk och kommittéer”.

Unescorådet har under året prioriterat deltagande i de svenska delegationerna till möten i de kommittéer där Sverige sitter, i första hand möten i medieutvecklingsprogrammet IPDC där Sverige fram till november 2023 hade ordförandeposten och sitter i styrelsen till 2025 samt arbetsgrupps- och kommittémöten för 2003-konventionen om immateriellt kulturarv.

Under Unescos generalkonferens innehade kansliets medarbetare funktionen som förhandlare i de olika ämneskommissionerna tillsammans med kollegorna på delegationen i Paris. Även flera ledamöter i Svenska Unescorådet deltog i underförhandlingar som rådgivare och observatörer.

Unescorådets ordförande representerade Sverige vid mötet för nationalkommissioner som ägde rum i samband med generalkonferensen. Under punkten om aktiviteter i de olika länderna höll Sverige en kort presentation om biosfärprogrammet.

Andra exempel på när Unescorådet företrätt Sverige i Unesco:

- Under den extraordinära generalkonferensen med anledning av USA:s återinträde i Unesco rum i Paris i juni var Svenska Unescorådet del i delegationen tillsammans med Sveriges ambassadör vid Unesco och OECD.
- Vid förhandlingarna om revidering av 1974 års rekommendation om utbildning för internationell förståelse, deltog Svenska Unescorådet tillsammans med representant från Utbildningsdepartementet och svenska delegationen vid Unesco i den svenska delegationen.
- Vid kommittémötet för 2003-konventionen i Botswana i december 2023 deltog Unescorådet i delegationen och framförde Sveriges prioriterade frågor om möjligheter för civilsamhället att bättre medverka i arbetet med konventionen.
- Svenska Unescorådet deltog som observatör vid Unescos styrelse 10–24 maj och fick då tillfälle att tillämpa det nya arbetssätt för arbetet med Unescos styrningsfrågor som tagits fram.

Samverka inom och utom Sverige

Svenska Unescorådet ska enligt direktivet ”samverka med andra berörda myndigheter och organisationer i frågor som rör Unescos verksamhet och samarbeta med andra länders motsvarande nationalkommissioner, särskilt i de nordiska länderna och i Europeiska unionens medlemsländer”.

Unescorådets samverkan med Unescorelaterade aktörer i Sverige och internationellt har under 2023 varit omfattande. Unescorådet har bibehållit och vidareutvecklat kontakter och samarbeten med ett stort antal berörda myndigheter, civilsamhällesorganisationer och experter. Myndigheter såsom Sida, Riksantikvarieämbetet, Kulturrådet, SMHI, Institutet för Språk och Folkminnen, Skolverket, Vetenskapsrådet och Naturvårdsverket fortsätter att vara viktiga samarbetspartners, liksom civilsamhällesorganisationer och akademiska institutioner såsom Naturskyddsföreningen, FN-förbundet, RFSU, LSU, Medieinstitutet Fojo och Vetenskap och Allmänhet. Samarbete med dessa aktörer har varit viktigt för att samordna svenska positioner inför möten i Unesco, för kunskapsinhämtning, informationsspridning och för implementering av normativa instrument som beslutats.

Unescorådet samordnade den svenska delegationen till Unescos generalkonferens i Paris i november. Delegationen var stor och innehöll till skillnad från de flesta andra länders (inklusive de nordiska länderna) deltagare från civilsamhället. Den

stora svenska närvaron gjorde att Sverige kontinuerligt kunde lyfta svenska prioriteringar i alla kommissioner och täcka flera sidoevent. Delegaterna fick även insyn i Unescos arbete och kännedom om svenska prioriteringar. Unescorådets medarbetare bistod delegaterna med råd och ansvarade för deras program under tiden i Paris.

Unescorådet har under 2023 fortsatt att samla företrädare för forskare, journalister och kulturskapare till samtal för att skapa möjligheter till erfarenhetsutbyte mellan grupperna, i projektet Demokratins Röstbärare. Dialogen har skett med utgångspunkt i Unescos mandatområden och normativa instrument, samt utifrån de tre gruppernas särskilda roll i det demokratiska samtalet. Bland deltagarna kan nämnas KLYS, Journalistförbundet, Sveriges Unga Akademi, SULF, SUHF, KVA, KRO m.fl. Under året har deltagarna beslutat sig för att ta arbetet vidare i ett formaliserat samarbete mellan organisationerna.

Svenska Unescorådet deltog i det årliga samverkansmötet med andra nationalkommissioner i nätverket för Europa och Kanada. Det är ett tillfälle för kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Exempel på teman som diskuterades under årets möte i Andorra var hur synergier mellan Unescos koncept kan stärkas, multilateralismens roll och hur utbildning kan bidra till en fredlig utveckling.

Det nordiska samarbetet inom Unesco är fortsatt starkt och det gedigna förberedelsearbete som bedrivs av de nordiska nationalkommissionerna och Unescodelegationerna inför bland annat Unescos styrelsemöten och generalkonferens har gett Norden stort inflytande i organisationen. Sverige har också haft ett nordiskt samordningsansvar för arbetet inom kommunikationssektorn (CI). Unescorådet deltog 2023 i det nordiska nätverksmötet i Danmark, med syftet att dela information och ståndpunkter inför Unescos generalkonferens, samt få en inblick i danska nationalkommissionens nationella arbete. Svenska Unescorådet föredrog kortfattat sitt arbete generellt samt mer ingående arbetet med Demokratins röstbärare.

Under 2023 har Unescorådet påbörjat arbetet med att ta fram en nationell konferens för alla aktörer kopplade till Unescos koncept, konventioner och program i Sverige. Samverkan har skett med representanter för olika Unescorelaterade organisationer, myndigheter och institutioner som även är målgrupper för konferensen. Här ingår Riksarkivet, Världsarv i Sverige, Unescoprofessurer, immateriella kulturarv, kreativa städer, biosfärprogram och geoparker.

Unescorådet samverkar löpande med Sida gällande det stöd inom utbildning och media/kultur som Sverige har till Unesco genom Sida. Samverkan sker även i förberedelserna för Unescos styrelsemöten och generalkonferens där styrningsfrågor avhandlas.

Samverkan inom kultur och kommunikation

På kulturområdet fortsätter Unescorådet att delta i en rad olika sammanhang kopplat till Unescos kulturkonventioner. Exempel på detta är samverkansmöten om det immateriella kulturarvet samt ett uppstartsmöte med de civilsamhällesorganisationer som är engagerade i konventionen. Unescorådet har även tillsammans med Riksantikvarieämbetet sammankallat en samverkansgrupp för myndigheter som fokuserar på att motverka illegal handel med kulturföremål samt deltagit i ett nordiskt möte om kulturarvsbrott och illegal handel med kulturföremål. När Polismyndigheten anordnade EU-mötet Cultnet om illegal handel med kulturföremål var Svenska Unescorådet ett stöd för polisen i förberedelserna inför mötet. Unescorådet deltog på Cultnet-mötet och Anna-Karin Johansson höll ett kortare föredrag om Unescos arbete mot illegal handel med kulturföremål och modererade en session om Ukraina.

Genomförandet av den nationella världsarvsstrategin (2020–2030) och dess handlingsplan för perioden 2021–2024 leds av Riksantikvarieämbetet och Unescorådet har under året bidragit till de processer som initierats inom ramen för arbetet, bland annat gällande kommunikation och världsarvspedagogik. I denna process, samt i andra sammanhang, har samverkan skett med Världsarv i Sverige. Vid ett rådsmöte förlades ett studiebesök till världsarvet Skogskyrkogården.

Samverkan med aktörer aktiva i de kreativa städerna i Sverige - Östersund (gastronomi), Norrköping (musik) och Göteborg (litteratur), har stärkts under 2023, genom gemensamma aktiviteter vid konferenser, seminarier och det årliga landsmötet. Unescorådet deltog även under UNESCO Creative Cities årsmöte i Norrköping i februari, då det globala musikklustret möttes. Aktörerna omfattar företrädare för näringsliv, civilsamhälle, akademi, kommuner och länsstyrelser.

Svenska Unescorådet har under året samverkat nära med den svenska kommittén för världsminnesprogrammet kring seminarier, mediainsatser samt det löpande arbetet inom kommittén. Svenska Unescorådet har regelbundet deltagit på kommitténs möten, samt genomfört ett studiebesök till Riksarkivet i samband med ett rådsmöte

Kulturrådet anordnade världsmöte för IFACCA, det globala samarbetsorganet för kulturråd, i Stockholm 2-5 maj. Unescorådet deltog till viss del i planeringen och medverkade i programmet. Ett program arrangerades för Unescos biträdande generaldirektör med ansvar för kultur, Ernesto Ottonne. Ottonne träffade bl a representanter för ledningen på Kulturdepartementet och ledningen på Riksantikvarieämbetet.

Inför Pressfrihetsdagen den 3 maj samarbetade Svenska Unescorådet med Medieinstitutet Fojo, Reportrar utan gränser, Tidningsutgivarna, Svenska Publicistklubben, Utgivarna och Sveriges tidskrifter för att uppmärksamma att pressfrihetsdagen firade 30 år. En eftermiddag med flera samtal anordnades på stadsgårdsterminalen, där Unescorådets generalsekreterare deltog i ett samtal om journalisters säkerhet.

Unescorådet har även fortsatt stödja aktörer som arbetar inom ramen för Unescos urfolksspråksdekad.

Samverkan inom utbildning

Svenska Unescorådet har under året stöttat och samverkat med Skolverket kring ett svenskt Landinitiativ med Skolverket som fokuspunkt.

Unescorådet har också deltagit i nätverksmöten med svenska aktörer inom lärande för hållbar utveckling – LHU-nätverket - som utgörs av både offentliga aktörer och civilsamhällesorganisationer, samt tillsammans med Sida arrangerat två möten med svenska bistånds- och utbildningsaktörer om den globala utbildningskrisen.

Unescorådet har därutöver samverkat med UHR gällande Unescos rekommendation om erkännande kring högre utbildningskvalifikationer, och med MYH och folkbildningsaktörer gällande uppföljningen av CONFITEA VII, samt med Skolverket gällande den svenska landrapporten om allsidig sex- och samlevnadsundervisning. Samverkan har även skett med SCB om exempelvis SDG Benchmarks. Unescorådet har träffat representanter från Saco för utbyte kring bland annat Etik och AI, Öppen vetenskap samt arbetet med revideringen av 1974-rekommendationen. Mötet följdes upp i maj med en dragning från Unescorådet för Sacos Nätverk för forskning och demokrati.

Därutöver har Unescorådet samverkat med Vetenskap och Allmänhet, Naturhistoriska Riksmuseet, Kungliga biblioteket, Vetenskapsrådet, Sveriges Unga Akademi, Stockholms universitet, SUHF, samt Östersjöcentrum kring en internationell konferens om öppen vetenskap inom ramen för Sveriges EU-ordförandeskap.

Svenska Unescorådet har under 2023, tillsammans med Sida, initierat ett nytt nätverk för utbyte av information om globala utbildningsfrågor. Bakgrunden är det toppmöte kring utbildning globalt som FN anordnade 2022, och som ska följas upp på olika sätt. Ett 20-tal organisationer och myndigheter medverkade vid de två mötena, där bland annat frågor om hur utbildningen utvecklas i världen och biståndets roll i sammanhanget diskuterades.

Samverkan inom vetenskap

Svenska Unescorådets samarbete med Sveriges Unga Akademi och L'Oréal Sverige kring For Women in Science-priset fortsätter. En prisutdelning har genomförts under 2023 och ett nytt avtal har undertecknats. Nästa prisutdelning sker 2025.

Unescorådet har inom ramen för den svenska kommittén för genomförandet av FN:s årtionde för havsforskning, samverkat med myndigheter och civilsamhällesorganisationer inom området. Kommittén leds av Formas. I kommittén har Unescorådet lyft vikten av internationella perspektiv, möjliga kopplingar till Biosfärområden samt lett en arbetsgrupp kring medborgarforskning och havsmedvetenhet.

Informationsdelningen och samarbete med Sveriges enda Unesco Kategori II-center, *International Centre for Water Cooperation*, har under året fortsatt, bland annat besökte ledamöterna i Svenska Unescorådet centret vid ett av sina möten.

Samarbetet med det nationella biosfärprogrammet och den nationella geoparkskommittén har fortgått, bland annat genom deltagande i konferenser och ett löpande utbyte.

I december arrangerade Unescorådet ett möte med de svenska innehavarna av Unesco-professurer. Syftet med mötet var främst att utveckla samverkansformerna genom informations- och erfarenhetsutbyte. Ett fortsatt arbete har också pågått för att tydliggöra samverkan mellan institutioner, professursinnehavare, Unescorådet och Unescos sekretariat i Paris.

Unescorådet har följt verksamheten i LUCS Lokalt Unescosamarbete Sverige under året bland annat genom deltagande i styrelsemöten och på årsmötet. Årets LUCS-pris gick till Sakariya Hirsi, som är en av initiativtagarna till Kollektiv Sorg, som arbetar med konsekvenserna av gatuvåldet. Unescorådet har uppmärksammat priset genom kommunikationsinsatser.

Miljö och klimat

Unescorådet följer de anvisningar som finns i Regeringskansliets miljöpolicy och resepolicy. Gällande elförbrukning, kontorsmaskiner, upphandlingar och andra liknande frågor är Svenska Unescorådets möjligheter att påverka sina klimatavtryck små, eftersom samtliga dessa frågor hanteras av Regeringskansliet.

När det gäller resor har svenska är målet minsta möjliga miljö- och klimatpåverkan. Resor inom Sverige ska ske med tåg, så länge det inte är befogat av tidsskäl att flyga. Sådana resor skall stämmas av med Generalsekreteraren.

Även vid utrikes resor utnyttjas tåg eller båt i den utsträckning det är möjligt, utifrån platstillgänglighet och upphandling av resetjänster inom Regeringskansliet.

Svenska Unescorådet utnyttjar också i hög grad digitala möten för att minska resandet, såväl nationellt som internationellt.

Ekonomisk redovisning

(tkr)	2023	2022
Tillgängliga medel		
Anslag (UO16 4:3)	11 096	10 980
Anslagssparande	132 ²	0
Summa tillgängliga medel	11 227	10 980
Verksamhetens kostnader		
Kostnader för personal	7 920	7 543 ³
Kostnader för administrativa påslag	1 530	2 645
Övriga driftskostnader	1 660	547
Lämnade bidrag	50	50
Summa verksamhetens kostnader	11 161	10 785
Verksamhetsutfall	67	195

Personalkostnaderna ökade under 2023, till följd av viss personalomsättning och vakanser vid kansliet.

Vad gäller kostnader för administrativa påslag, ger redovisningen ovan intryck av att de har minskat, till följd av RK:s nya redovisningssystem. Administrativa kostnader för hyror redovisades sedan 2023 som hyror och hamnar därmed under övriga driftskostnader. I praktiken ligger de ungefär på samma nivå som för 2022. De löpande administrativa kostnaderna för den svenska permanenta delegationen till Unesco i Paris, inklusive hyreskostnader för delegationens kontor vid Unesco, har varit högre jämfört med 2022. Hyreskostnaden för kontoret ökade från 340 tkr till närmare 440 tkr.

Övriga driftskostnader har ökat jämfört med 2022. Huvudskälet till detta, utöver kostnadsökningar, är prioriterade internationella evenemang under året, främst

² Förklaring till differens mellan Verksamhetsutfall 2022 (195 tkr) och Anslagssparande 2023 (132 tkr): Vid tidpunkt för Verksamhetsberättelsen 2022 var utfallet 195 tkr, men det minskade p.g.a. att ytterligare kostnader för 2022 registrerades i efterhand.

³ Arvoden inkl. sociala avgifter till Unescorådets ledamöter för 2022 kommer att belasta 2023.

Unescos generalkonferens i november, där Sverige hade huvudansvaret för den nordiska mottagningen, och den extra generalkonferensen i juni (till följd av USA:s återinträde). Totalt har resekostnaderna ökat från 355 tkr 2022 till 510 tkr 2023, och kostnaderna för externa evenemang har ökat från 20 tkr 2022 till drygt 100 tkr 2023.

Lämnade bidrag gick under 2023 till Naturvårdsverket för finansiering av den löpande verksamheten av det svenska Biosfärprogrammet.

Det ekonomiska utfallet medför att anslagssparandet för 2023 kan utnyttjas med 67 tkr.

Svenska Unescorådet under 2023

Under 2023 har Svenska Unescorådet bestått av följande ledamöter.

Lena Sommestad, ordförande, före detta statsråd
 Richard Sannerholm, vice ordförande sedan april 2023, lektor i offentlig rätt, Södertörns högskola
 Lisen Schultz, ledamot, forskare, Stockholm Resilience Centre, Stockholms universitet
 Ulrika Källén, ledamot, verksamhetsledare, KLYS
 Eric Fugeläng, ledamot, avdelningschef, Riksantikvarieämbetet
 Marie-Louise Hänel Sandström, ledamot, riksdagsledamot
 Max Vinger, ledamot, ungdomsrepresentant, LSU, t.o.m. november 2023
 Carolina Wennerholm, ledamot, enhetschef, Sida
 Margit Silberstein, ledamot, journalist, tom februari 2023
 Jonas Ohlsson, föreståndare Nordicom, from april 2023
 Fredrik Hemmensjö, rektor Malmö latinskola, from juni 2023

Unescorådets verksamhet

Under 2023 hölls fem rådsmöten, varav ett möte var extrainsatt och digitalt med anledning av Lunds ansökan om att bli kreativ stad.

2023 års första möte i februari, innehöll bland annat en föredragning av ordföranden i den svenska biosfärkommittén och koordinatören för det svenska biosfärprogrammet. Årets andra möte var ett internat, förlagt till Stockholm, där rådet besökte verksamheter kopplade till Unescos arbete, såsom Riksarkivet, Skogskyrkogården och SIWI. Vid det extrainsatta mötet, i juni behandlades Lunds ansökan om att bli kreativ stad, inför insändandet av ansökan till Unesco. Därutöver summerade Sveriges avgående ambassadör till Unesco de gångna åren vid delegationen i Paris. Det tredje ordinarie rådsmötet hölls i september, då LUCS - Lokalt Unescosamarbete Sverige - föredrog sin verksamhet för rådet och

det nya utbildningsrådet i Paris introducerades. Under det fjärde och sista rådsmötet i december besöktes rådet av Sveriges nya ambassadör till Unesco och Unescos generalkonferens sammanfattades.